

Mikrovirksomhederne og den danske erhvervsfremmeindsats

Mikrovirksomheder har særlige innovationsvilkår

Selvom det offentlige erhvervsfremmesystem har stort fokus på små og mellemstore virksomheder, er der stor forskel på innovationsvilkårene for en lille virksomhed med 10-49 ansatte eller en mellemstor virksomhed med 50-249 ansatte og for mikrovirksomheder med 0-9 ansatte. Det skyldes især, at ejerne af mikrovirksomheder "arbejder med" i hverdagen på lige fod med eventuelle medarbejdere, hvilket gør det sværere at finde tid og ressourcer til at indgå i et eksternt vidensamarbejde. De mindste virksomheder oplever i det hele taget de offentlige erhvervsudviklingstilbud som administrativt tunge. De er komplicerede, og det kræver tid og kræfter at finde den rette ordning.

Innovationssystemet overser mikrovirksomheder

Selvom den innovation, som mikrovirksomhederne selv kan stå for i dialog med deres kunder, ikke altid er nok, oplever det offentlige innovationssystem, at der gennem tiden er gjort adskillige forgæves forsøg på at række ud efter mikrovirksomhederne. På sin vis har systemet givet op over for at tilbyde hjælp, rådgivning og støtte til mikrovirksomheder, selvom de udgør 93 % af alle virksomheder og 45 % af alle de virksomheder, som er over 10 år gamle og særligt svære innovationsvilkår.

Det Økonomiske Råd har anbefalet at gå uden om etablerede mikrovirksomheder og rette de offentlige innovationstiltag mod mellemstore eller højproduktive vækstvirksomheder.¹ Samme tilgang har de statslige GTS-institutter, der deler virksomhederne op i en A, B og C-kategori og målretter indsatsen A- og B-virksomheder, som i forvejen er de mest innovationsvante. Det efterlader C-virksomhederne, der ikke har samme modtageapparat til innovation, hvoraf 75 % er mikrovirksomheder.²

Heller ikke regionalt fokus på mikrovirksomheder

Det regionale erhvervsfremmesystem har heller ikke særligt fokus på mikrovirksomheder. Analysevirksomheden DAMVAD har tidligere peget på, at mikrovirksomheder er markant underrepræsenteret i det offentlige erhvervsfremmesystem set i forhold til, den andel, som de udgør af alle virksomheder.³ Det understøttes af en kortlægning af deltagervirksomhederne i det regionale erhvervsfremmesystem, som Erhvervsministeriet fik foretaget i 2016, og som ses i tabel 1. Her ses det for eksempel, at blot 17 % af deltagerne i den regionale erhvervsfremmeindsats udgøres af etablerede mikrovirksomheder, som er over ti år gamle, mens denne gruppe udgør 45 % af samtlige virksomheder i Danmark.

¹ De Økonomiske Råd (2010): Dansk Økonomi, forår 2010

² GTS. Godkendt Teknologisk Service (2011): Innovationspresset på danske virksomheder – GTS-nettets anbefalinger. GTS-institutternes markedsposition og potentiale

³ DAMVAD for Uddannelses- og Forskningsministeriet (2014) Sammenhæng for vækst og innovation

Tabel 1: Deltagervirksomheder i regional erhvervsudvikling versus alle virksomheder

Alder	Antal ansatte	Under 10		10-19		20-49		50+		Total	
		Erhv. udv.	Alle	Erhv. udv.	Alle	Erhv. udv.	Alle	Erhv. udv.	Alle	Erhv. udv.	Alle
Under 2 år	19 %	13 %	2 %	0,2 %	1 %	0,1 %	1 %	0,02 %	22 %	13 %	
2-5 år	11 %	15 %	2 %	0,4 %	1 %	0,2 %	1 %	0,1 %	15 %	15 %	
5-10 år	11 %	20 %	3 %	1 %	2 %	0,4 %	2 %	0,2 %	19 %	21 %	
Over 10 år	17 %	45 %	7 %	2 %	8 %	2 %	12 %	1 %	44 %	51 %	
Total	58 %	93 %	13 %	4 %	13 %	2 %	16 %	1 %	100 %	100 %	

Anm.: Tabellen viser deltagervirksomhederne i den regionale erhvervsfremmeindsats fordelt på alder og størrelse versus fordelingen af alle virksomheder i Danmark i den farvede kolonne.
 Kilder: Struensee & Co., Damvad Analytics, Landfall Strategy Group og McKinsey & Company (2016). Danmarks Statistik. Dansk Byggeris egne beregninger

Selvom mikrovirksomhederne ikke nødvendigvis er nemme at række ud efter for erhvervsfremmesystemet, skyldes den konstaterede skævhed i den regionale erhvervsfremmeindsats også et manglende fokus på især etablerede mikrovirksomheder, som end ikke nævnes i de regionale erhvervsudviklingsstrategier. Samtidig er etablerede mikrovirksomheder i traditionelle brancher blevet holdt ude af den specialiserede erhvervsservice i de regionale væksthuse, som retter sig specifikt mod unge, videnstunge og hurtigtvoksende iværksættervirksomheder.⁴

De mikrovirksomheder som benytter væksthuse er typisk yngre end ti år og har en årlig vækst i omsætningen på ti %. Samtidig har 20 % af væksthuses brugere forventninger om at udvikle sig til højvækstvirksomheder og opnå en årlig vækst på mere end 20 % over de kommende tre år.⁵

Nærhed er afgørende for eksternt vidensamarbejde

De unge, videnstunge og hurtigtvoksende virksomheder, som benytter sig af erhvervsfremmesystemet har større tendens til at søge mod de nære regionale operatører end statslige universiteter og GTS-institutter. Det viser såvel en analyse fra DAMVAD i 2014 som en evaluering af IRIS Group i 2013. Større og forskningsbaserede virksomheder har derimod tendens til at deltage i de nationale innovationsprogrammer, som de eventuelt kombinerer med de regionale programmer.⁶ Noget tyder derfor på, at de mindste virksomheder har foretrukket det regionale erhvervsfremmesystem, når de har deltaget i erhvervsfremmeprogrammer.

Samtidig peger erfaringer fra specifikke brancher på, at vidensamarbejde med etablerede mikrovirksomheder i traditionelle brancher kan lade sig gøre på højt niveau. Størstedelen af alle danske landbrug er mikrovirksomheder med under 10 ansatte. Alligevel er for eksempel dansk svineproduktion blevet udpeget som en af de 12 største ledelsesbedrifter i den danske ledelseskanon fra 2009. Det skyldes, at de enkelte landmænd samarbejder om systematisk dataindsamling og vidensdeling, som landbrugets egne forskningscentre bruger til at frembringe ny viden. Denne viden gives derefter tilbage til de enkelte landmænd af lokale landbrugsrådgivere med henblik på at optimere produktionen.⁷

Noget tyder derfor på, at nærhed og skræddersyede indsatser betyder meget for at øge innovationen i de mindste virksomheder. Det har de regionale erhvervsfremmeindsatser sandsynligvis et bedre udgangspunkt for end de statslige erhvervsfremmeindsatser på universiteter og GTS-institutter.

Ny indsats bør fokusere på mikrovirksomhederne

Selvom de regionale erhvervsfremmeindsatser har et bedre udgangspunkt for nære og skræddersyede erhvervsfremmeindsatser over for mikrovirksomhederne, har de hidtil ikke været en særlig prioritet.

⁴ Forenklingsudvalget for erhvervsfremme (2018): Fokuseret og fremtidssikret. IRIS Group for KL (2015): Kortlægning og analyse af det regionale erhvervsfremmesystem i Danmark

⁵ KL (2013): Evaluering af væksthuse

⁶ DAMVAD for Uddannelses- og Forskningsministeriet (2014) Sammenhæng for vækst og innovation. IRIS Group for Erhvervsstyrelsen og KL (2013) Evaluering af væksthuse

⁷ Mandag Morgen (2009): Danmarks 12 største ledelsesbedrifter

Den regionale erhvervsfremmeindsats bliver fremover erstattet af op til ti tværkommunale Erhvervshuse med specialiseret virksomhedsvejledning. Det er afgørende, at de nye Erhvervshuse får et stærkere fokus på de etablerede mikrovirksomheder end den hidtidige regionale erhvervsudvikling.

Derfor bør de tværkommunale erhvervshuse have et direkte fokus på etablerede mikrovirksomheder i såvel strategi og målsætning som den konkrete virksomhedsrettede indsats. I den forbindelse er det vigtigt at tilbyde skræddersyet rådgivning, som både tager udgangspunkt i de mindste virksomheders særlige vilkår for innovation og for forholdene i den enkelte branche.